

νερό

νερό κ. υιρό, το, ουσ. [*<πρώιμο μσν. νερόν <μτγν. νηρόν <αρχ. επίθ. νεαρόν ὕδωρ (= φρέσκο νερό)*], το νερό. **1.** το νερό της βροχής, η βροχή: «τ' απόγευμα έριξε τόσο νερό, που έπνιξε την πόλη». Πρβλ.: *αν κάνει ο Μάρτης δυο νερά κι ο Απρίλης άλλο ένα, χαρά σ' αυτόν το γεωργό που 'χει πολλά σπαρμένα*. **2.** η επανάληψη του ξεπλύματος ενός ρούχου μετά το πλύσιμό του με σαπούνι ή απορρυπαντικό: «επειδή το πουκάμισο ήταν πολύ λερωμένο το 'κανε δυο νερά». **3.** το υγρό που μαζεύεται σε κάποιο σημείο του σώματος από παθολογικά αίτια: «η πληγή του άρχισε να μαζεύει νερό». **4.** (για φαγητά) που περιέχουν πολύ περισσότερο νερό ή άλλο υγρό από το κανονικό, το νερομπούλι: «η φασουλάδα ήταν σκέτο νερό». **5α.** στον πλ. **τα νερά**, κυματοειδείς αποχρώσεις σε μάρμαρο, κρύσταλλο ή ξύλο: «τα νερά του ξύλου ήταν εμφανέστατα || τα νερά του μάρμαρου σου έδιναν την εντύπωση πως σχημάτιζαν διάφορες μορφές». **β.** το αυλάκι που αφήνει πίσω του το σκάφος που πλέει: «κάθε τόσο βουτούσαν οι γλάροι μέσα στα νερά που άφηνε πίσω του το καράβι». **γ.** λέγεται για θάλασσα ή για τμήμα θάλασσας, ή για ποσότητα νερού ποταμού ή λίμνης: «το πρωί το καράβι μπήκε στα νερά της πατρίδας μας || τα νερά του Αιγαίου || τα νερά του ποταμού πλημμύρισαν τον κάμπο». Υποκορ. **νεράκι κ, νιράκι, το** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 119 φρ.)·

- *άγνωστα νερά*, περιοχές ή καταστάσεις που δε γνωρίζουμε, στις οποίες δεν ξέρουμε πώς να ενεργήσουμε ή να συμπεριφερθούμε: «δεν μπορούσα να συμπεριφερθώ με άνεση, γιατί βρισκόμουν σε άγνωστα νερά». (Λαϊκό τραγούδι: *ξεκινάμε πάμε μακριά, σ' άλλους τόπους σ' άγνωστα νερά*). Από τη ναυτική ορολογία·

- *αθάνατο νερό*, βλ. λ. [αθάνατος](#)·

- *ακόμη λέει το νερό μπου*, λέγεται ειρωνικά ή υποτιμητικά για άτομο που χωρίς να έχει τις απαιτούμενες γνώσεις στη ζωή ή σε ένα επάγγελμα ή μια τέχνη λόγω μικρής ηλικίας, θέλει ή προσπαθεί να συμβουλέψει άλλους που είναι και μεγαλύτεροί του αλλά και πολύ πιο έμπειροι από αυτό: «δε βλέπει που ακόμη λέει το νερό μπου, θέλει να μου υποδείξει πώς θα επιδιορθώσω τ' αυτοκίνητο!». Από το ότι το *μπου* παραπέμπει στη νηπιακή ηλικία. Για συνών. βλ. φρ. *ακόμη δε βγήκε απ' το καβούκι του*, λ. καβούκι·

- *αν κάνει (ρίξει) ο Μάρτης δυο νερά κι ο Απρίλης άλλο ένα, χαρά σ' αυτόν το γεωργό που 'χει πολλά σπαρμένα*, οι ανοιξιάτικες βροχές είναι πολύ χρήσιμες στη γεωργία·

- *ανοίγω το νερό ή ανοίγω τα νερά*, παρέχω νερό σε μια περιοχή που βρίσκεται σε αρδευτικά κανάλια: «οι υπεύθυνοι άνοιξαν τα νερά για να ποτίσουν οι αγρότες τον κάμπο»·

- *ανοίγω το νερό*, ανοίγω τη βρύση ή το διακόπτη του δικτύου της ύδρευσης για να τρέξει το νερό: «τώρα που επιδιόρθωσα τη βλάβη, μπορείς ν' ανοίξεις το νερό»·

- *απότομα νερά*, (για θάλασσες, ποταμούς, λίμνες) αυτά που βαθαίνουν απότομα και υπάρχει περίπτωση να κινδυνέψει να πνιγεί κάποιος: «πρόσεχε εκείνο το σημείο, γιατί υπάρχουν απότομα νερά»·

- *αρμενίζω σε βαθιά νερά*, (στη γλώσσα της αργκό) μπλέκομαι σε δουλειές, καταστάσεις ή υποθέσεις που είναι πέρα από τις δυνάμεις μου ή τις δυνατότητές μου: «από τον καιρό που άρχισε ν' αρμενίζει σε βαθιά νερά, έχει ένα σωρό προβλήματα»·

- *αρμυρό νερό*, το νερό της θάλασσας σε αντισταστολή με το νερό των ποταμών και των λιμνών που είναι γλυκό: «κατάπνε πολλούς λεβέντες τ' αρμυρό νερό». (Λαϊκό τραγούδι: *άντε, σαν πεθάνω στο καράβι, ρίξτε με μες το γιαλό, άντε, να με φάνε τα μαύρα τα ψάρια και το αρμυρό νερό*)·

- *βάζω νερό στο κρασί μου*, **α.** μετριάζω το θυμό μου, την οργή μου, καλμάρω τα νεύρα μου: «αν δεν έβαζα νερό στο κρασί μου, θα είχαμε γίνει βίδες». Από την εικόνα του ατόμου που βάζει νερό στο κρασί του για να μετριάσει τη δύναμη του αλκοόλ. **β.** μετριάζω, περιορίζω τις αξιώσεις μου, τις απαιτήσεις μου: «λέω να βάλω λίγο νερό στο κρασί μου για να μπορέσουμε να κλείσουμε τη συμφωνία»·

- *βάζω το νερό στ' αυλάκι*, **α.** τακτοποιώ με επιτυχία τις υποθέσεις μου: «τώρα που έβαλα το νερό στο αυλάκι, μπορώ να πάω κι εγώ διακοπές». **β.** δημιουργώ τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την επαγγελματική ή την

οικονομική μου αποκατάσταση: «τώρα που πήρα κι εγώ το πτυχίο του μηχανικού, έβαλα το νερό στ' αυλάκι»·

- βγάζω νερό, αντλώ: «έφερα το κατάλληλο μηχάνημα για να βγάλω νερό στο χωράφι»·

- βγαίνω απ' τα νερά μου, βρίσκομαι έξω από το γνωστό περιβάλλον μου και ενεργώ αμήχανα, απερίσκεπτα ή φοβισμένα: «κάθε φορά που βγαίνω απ' τα νερά μου, νιώθω σαν μηδενικό». Από την εικόνα του ψαριού που τινάζεται στη στεριά και σπαρταράει τρομαγμένο, ή από την εικόνα του πλοίου που χάνει τη ρότα του και πλέει χωρίς να ξέρει πού πάει·

- βλέπω νερό στην αυλή μου, έχω κάποιο όφελος, κάποια ωφέλεια: «όλη μου τη ζωή δούλεψα σκληρά και μόνο τον τελευταίο καιρό βλέπω νερό στην αυλή μου || τώρα που βγήκε το κόμμα μας, θα δούμε νερό στην αυλή μας»·

- γλυκό νερό, το νερό των ποταμών και των λιμνών σε αντιδιαστολή με το νερό της θάλασσας που είναι αρμυρό·

- γράφει στο νερό και σπέρνει στη λίμνη, βλ. λ. [λίμνη](#)·

- δε δίνει του αγίου του νερό ή δε δίνει ούτε στον αγίο του νερό, βλ. λ. [άγιος](#)·

- δε δίνει του αγγέλου του νερό ή δε δίνει ούτε στον άγγελο του νερό, βλ. λ. [άγγελος](#)·

- δεν είδα απ' το χέρι του ούτε ένα ποτήρι νερό, βλ. λ. [χέρι](#)·

- δεν έχει ιδέα για το νερό που κύλησε στ' αυλάκι, βλ. λ. [ιδέα](#)·

- δεν παίρνει άλλο νερό, η δουλειά ή η υπόθεση δεν μπορεί να μεταβληθεί περαιτέρω προς όφελός μας: «ό,τι κάναμε, κάναμε, γι' αυτό πρέπει να σταματήσουμε, γιατί δεν παίρνει άλλο νερό η υπόθεση». Από την εικόνα του ατόμου που δεν έχει τη δυνατότητα να βάλει περισσότερο νερό στο κρασί του, γιατί ήδη έχει βάλει αρκετό·

- έγινε μια τρύπα στο νερό, βλ. λ. [τρύπα](#)·

- είμαι έξω απ' τα νερά μου, βλ. συνηθέστ. βγαίνω απ' τα νερά μου·

- είμαι σαν το ψάρι έξω απ' το νερό, βλ. λ. [ψάρι](#)·

- ένα νερό, ένα ποτήρι νερό: «σε παρακαλώ, μου δίνει ένα νερό;». (Δημοτικό τραγούδι: **ένα νερό** κυρά Βαγγελιώ, ένα νερό κρύο να πω)·

- έναν καιρό ήμουν άγγελος, τώρ' αγγελεύουν άλλοι, στη βρύση που έπινα νερό, τώρα το πίνουν άλλοι, βλ. λ. [άγγελος](#)·

- έρχομαι στα νερά του, βλ. συνηθέστ. πάω με τα νερά του. (Λαϊκό τραγούδι: **άντε λοιπόν, άντε, κυρά μου, να πεις στη μάνα σου τη μπλου, πες της να 'ρθει με τα νερά μου** κι να μη ξηγιέται φλου, ω, μάμν μπλου)·

- έσπασαν τα νερά της, (για έγκυες γυναίκες) έφτασε η ώρα του τοκετού ή άρχισε η διαδικασία του τοκετού: «την ώρα που την έβαζαν στο χειρουργείο, έσπασαν τα νερά της και η γέννα είχε ομαλή εξέλιξη»·

- έφτασε στη βρύση και δεν ήπιε νερό, οι προσπάθειές του, ο αγώνας του, για κάποιον λόγο δεν απέδωσε την τελευταία στιγμή τα αναμενόμενα οφέλη, ωφελήματα·

- έφτασε στην πηγή και δεν ήπιε νερό, βλ. φρ. έφτασε στη βρύση και δεν ήπιε νερό·

- έχει η θάλασσα νερό; ή έχει νερό η θάλασσα; βλ. λ. [θάλασσα](#)·

- έχει νερό στις φλέβες του, βλ. φρ. τρέχει νερό στις φλέβες του·

- η βάρκα κάνει νερά, βλ. λ. βάρκα·
- η δουλειά κάνει νερά, βλ. λ. [δουλειά](#)·
- η δουλειά σηκώνει νερό, βλ. λ. [δουλειά](#)·
- η κότα όταν πίνει νερό, κοιτάζει και το Θεό ή η κότα όταν πίνει νερό, κοιτάζει και τον ουρανό, βλ. λ. κότα·
- η υπόθεση σηκώνει νερό, βλ. φρ. σηκώνει νερό η υπόθεση·
- ήπιε τ' αμίλητο νερό, βλ. λ. αμίλητο νερό·
- θα δεις απ' το χέρι της κι ένα ποτήρι νερό, βλ. λ. [χέρι](#)·
- θα κουβαλάω νερό με το κόσκινο, βλ. λ. [κόσκινο](#)·
- θα κυλήσει πολύ νερό ακόμα, θα περάσει πολύς καιρός ακόμα για να γίνει, να πραγματοποιηθεί κάτι: «φέτος μπήκε στο πανεπιστήμιο και θα κυλήσει πολύ νερό ακόμα μέχρι να πάρει το πτυχίο του στο χέρι»·
- θα πούμε το νερό νεράκι, θα έχουμε σοβαρή έλλειψη νερού: «αν συνεχιστεί αυτή η ανομβρία, θα πούμε το νερό νεράκι»·
- θολώνω τα νερά, προκαλώ σύγχυση για να καλύψω κάποια πράξη ή ενέργειά μου, ιδίως παράνομη: «όταν θέλει να κάνει κάποια κομπίνα, είναι μάνα στο να θολώνει τα νερά». (Λαϊκό τραγούδι: **θολώνεις τα νερά, θολώνεις τα νερά, μα δε με ξεγελάς, στο λέω καθαρά**). Από την εικόνα της σουπιάς, που, όταν βρίσκεται σε κίνδυνο, αφήνει πίσω της μελάνι για να ξεφύγει από το διώκτη της. *Συνών. αμολάω μελάνι (β)*·
- ίσα βάρκα, ίσα νερά, βλ. λ. βάρκα·
- κανόνι νερού, βλ. λ. [κανόνι](#)·
- κάνω μακροβούτι σε θολά νερά, βλ. λ. [μακροβούτι](#)·
- κάνω μια τρύπα στο νερό, βλ. λ. [τρύπα](#)·
- κάνω νερά, **α.** προσπαθώ να ενεργήσω ή ενεργώ διαφορετικά από ότι υποσχέθηκα, δεν κρατώ το λόγο μου: «μου είχε υποσχεθεί πως θα με βοηθήσει, αλλά την τελευταία στιγμή έκανε νερά». (Λαϊκό τραγούδι: **μα ο γιατρός κάνει νερά, γιατί δεν έχει τυχερά, ο θάνατος είν' έξοδο κι ο Τζακ σε αδιέξοδο**). Από την εικόνα της βάρκας που κάνει νερά και δεν έχει καμιά σταθερότητα ή κινδυνεύει να βουλιάξει. **β.** δεν είμαι πιστός στην επίσημη ερωτική μου σχέση, στον επίσημο ερωτικό μου δεσμό ή στο γάμο μου, τσιλημπουρδίζω: «δεν υπάρχει σήμερα κανένας άντρας που να μην κάνει νερά στη γυναίκα του». (Λαϊκό τραγούδι: **μου το 'παν στο φλιτζάνι, καλέ, μου το 'παν στα χαρτιά, πως η καρδιά σου κάνει στον έρωτα νερά**). **γ.** (για μηχανήματα) παρουσιάζω προβλήματα στη λειτουργία μου, χρειάζομαι επισκευή ή είμαι για πέταμα: «τις τελευταίες μέρες μου κάνει νερά το αυτοκίνητο και πρέπει να το πάω στο μηχανικό»·
- κάνω νερό, έχω ευκοιλιότητα: «όταν είμαι κρυωμένος κάνω νερό κάθε φορά που ενεργούμαι»·
- κάνω το νερό μου, κατουρώ, αφοδεύω: «πρέπει να πάω στην τουαλέτα, γιατί θέλω να κάνω το νερό μου»·
- κόβω το νερό, διακόπτω την παροχή του: «λόγο των έργων που γίνονται στην τάδε περιοχή, ο Ο.Υ.Θ. έκοψε το νερό»·
- κουβαλάει κρασί και πίνει νερό, λέγεται γι' αυτούς που δεν αμείβονται ικανοποιητικά από την εργασία που προσφέρουν σε κάποιον: «έτσι κορόιδο θα είναι μια ζωή, γιατί κουβαλάει κρασί και πίνει νερό»·

- κουβαλάει νερό με το κοφίνι, βλ. λ. [κοφίνι](#).
- κουβαλώ νερό στο μύλο του, βλ. φρ. *ρίχνω νερό στο μύλο του*.
- μάγκας του γλυκού νερού, βλ. λ. μάγκας.
- μάτι νερού, βλ. λ. [νερομάννα](#).
- με το κόσκινο, δεν κουβαλιέται το νερό, βλ. λ. [κόσκινο](#).
- μέσ' στο νερό, σιγουρότατα: «μπορεί να πουληθεί πεντακόσια ευρώ μέσ' στο νερό || είσαι σίγουρος πως θα 'ρθει κι ο τάδε; -Μέσ' στο νερό».
- μήπως έχει κάτι το νερό; ή μήπως έχει το νερό κάτι; **α.** λέγεται στην περίπτωση που δεν μπορούμε να ξεχάσουμε κάποιο τόπο και που συχνά πυκνά επανερχόμαστε σε αυτόν: «μήπως έχει κάτι το νερό και δεν μπορώ να ξεχάσω αυτή την πόλη;». Πρβλ.: *Θεσσαλονίκη μου, αρχόντισσα μεγάλη, η πιο περήφανη πατρίδα του ντουινιά, Θεσσαλονίκη είσαι μάγισσα μεγάλη κι απ' το νερό σου όποιος πει δεν σε ξεχνά!* (Λαϊκό τραγούδι). **β.** λέγεται στην περίπτωση που σε κάποιο τόπο, σε κάποια περιοχή, συμβαίνουν συχνά διάφορες καταστάσεις, καλές ή κακές, που δε συμβαίνουν σε άλλους τόπους, σε άλλες περιοχές ή που συμβαίνουν πολύ σπάνια: «μήπως έχει κάτι το νερό στη Μύκονο και όλοι ερωτεύονται με το πρώτο; || στην Κρήτη και η πιο μικρή προσβολή ξεπλένεται με αίμα. -Μήπως έχει το νερό κάτι;». Συνών. *στο κρύο το νερό*.
- μια τρύπα στο νερό, βλ. λ. [τρύπα](#).
- μοιάζουν σαν δυο σταγόνες νερό, βλ. λ. σταγόνα.
- μου πάει νερό, **α.** έχω έντονη διάρροια: «κάθε φορά που κάθομαι σε ρεύμα, μέσα σε λίγη ώρα μου πάει νερό». Συνών. *μου πάει ζουμί (α) / μου πάει τσίρλα (α)*. **β.** φοβάμαι πάρα πολύ, τρομοκρατούμαι: «μα και βέβαια μου πάει νερό να τα βάλω μ' αυτόν το γίγαντα || κάθε φορά που περνώ βράδυ έξω από νεκροταφείο, μου πάει νερό». Συνών. *μου πάει έξι κι ένα ή μου πάει έξι και μία / μου πάει ζουμί (β) / μου πάει πέντε πέντε / μου πάει ριπιτίδι / μου πάει τρεις και δέκα ή μου πάει τρεις και μία ή μου πάει τρεις τριανταμία / μου πάει τσίρλα (β)*.
- μπήκε το νερό στ' αυλάκι, η δουλειά, η υπόθεση που με απασχολούσε, ύστερα από πολλούς κόπους και προσπάθειες μπήκε στο σωστό δρόμο και ακολουθεί τη φυσική της εξέλιξη: «είχα πολλά προβλήματα με την δουλειά, αλλά τώρα που μπήκε το νερό στ' αυλάκι μπορώ να κοιμάμαι ήσυχος».
- νερό κι αλάτι (*ενν. να γίνουν όσα πικρά λόγια ανταλλάξαμε*), έκφραση που δηλώνει αποδοχή πρότασης για συμφιλίωση: «τι λες τώρα, θα δώσουμε τα χέρια να φιλιώσουμε; -Νερό κι αλάτι». Από το ότι το νερό λιώνει το αλάτι, εικόνα που επεκτείνεται στο λιώσιμο κάθε ψυχρότητας που χώριζε δυο άτομα.
- νιώθω σαν το ψάρι έξω απ' το νερό, βλ. λ. [ψάρι](#).
- ο λύκος απ' την πάνω μεριά, τ' αρνί απ' την κάτω μεριά, τ' αρνί θολώνει το νερό; βλ. λ. [αρνί](#).
- ο μύλος χωρίς νερό δεν αλέθει, βλ. λ. [μύλος](#).
- όπου περπατεί το ποτάμι, από κει θα πεις νερό, μόνο από τους πλούσιους μπορεί να περιμένει κανείς οφέλη: «ψάχνεις λεφτά για την εγχείρηση της γυναίκας σου, αλλά μην τα ζητάς από μας τα φτωχαδάκια και πάνε σε κάναν πλούσιο, γιατί όπου περπατεί το ποτάμι, από κει θα πεις νερό».
- όταν αποκαεί το σπίτι, όλοι φέρνουν νερό, βλ. λ. [σπίτι](#).
- πάω με τα νερά του ή πηγαίνω με τα νερά του, δεν τον εναντιώνομαι, προσποιούμαι πως συμφωνώ μαζί του, συμφωνώ μαζί του ιδίως για να πετύχω κάποιο σκοπό μου: «κάθε φορά που θέλει να πάρει δανεικά από κάποιον, πάει με τα νερά του». (Λαϊκό τραγούδι: *μα τώρα που 'γινες αφέντρα της καρδιάς μου και πήρες τ' όνομα του*

κύρη μου κυρά για να μην έχουμε μπλεξίματα σαν του γιαλού τα κύματα να **πας με τα δικά μου τα νερά** // άφησε τα κορδελάκια, όμορφα να την περνάς· **πήγαινε με τα νερά μου**, βρε, και φιγούρες μη ζητάς·

- *πάω προς νερού μου*, πηγαίνω για κατούρημα ή να αφοδεύσω: «λείπει ο τάδε, γιατί πήγε προς νερού του»·
- *πέφτω στο νερό*, κολυμπώ: «επειδή το πρωί έβγαλε αέρα, δεν έπεσα στο νερό»·
- *πίνω νερό στ' όνομά του*, **α.** τον εκτιμώ, τον υπολήπτομαι απεριόριστα, γιατί έχω δεχτεί από αυτόν σπουδαία βοήθεια: «πίνω νερό στ' όνομα του τάδε, γιατί, αν δε με βοηθούσε, θα 'μουν σήμερα φυλακή». **β.** τον αγαπώ υπερβολικά: «πίνει νερό στ' όνομα της γυναίκας του»·
- *πληρώνω το νερό*, πληρώνω στην αρμόδια επιχείρηση το λογαριασμό για την κατανάλωση νερού που έχω κάνει: «ξέχασα να πληρώσω το νερό και φοβάμαι μήπως μου το κόψουν»·
- *πνίγεται σ' ένα ποτήρι νερό*, βλ. συνηθέστ. *πνίγεται σε μια κουταλιά νερό*·
- *πνίγεται σε μια γουλιά νερό*, βλ. συνηθέστ. *πνίγεται σε μια κουταλιά νερό*·
- *πνίγεται σε μια κουταλιά νερό*, πελαγώνει, τα χάνει με το παραμικρό πρόβλημα ή με την παραμικρή δυσκολία και δεν ξέρει πώς να ενεργήσει: «πρέπει να 'σαι συνέχεια δίπλα να του συμβουλευείς, γιατί πνίγεται σε μια κουταλιά νερό». Συνών. *πνίγεται στα ρηχά*·
- *ρίχνω νερό στο μύλο του*, δίνω σε κάποιον επιχειρήματα να αντεπεξέλθει σε μια αντιπαράθεσή του με κάποιον: «αν δεν έριχνες εσύ νερό στο μύλο του, δε θα μπορούσε ν' αντικρούσει αυτά που υποστήριζα»·
- *σαν νερό*, λέγεται για οτιδήποτε εξαντλείται πολύ γρήγορα, ιδίως χωρίς να το αντιληφθούμε: «τον άφησε ο πατέρας του μια ατράνταχτη περιουσία κι αυτός την ξόδεψε σαν νερό κάνοντας τη μεγάλη ζωή || πέρασε η ζωή μου σαν νερό». (Λαϊκό τραγούδι: *φεύγουν κι έρχονται τα χρόνια σαν νερό, μα δεν είδαν μια χαρά τα δυο μου μάτια, και κρατώ του μαρτυρίου το σταυρό στις ζωής τα πονεμένα μονοπάτια*)·
- *σαν τα κρύα νερά* ή *σαν τα κρύα τα νερά* ή *σαν το κρύο νερό* ή *σαν το κρύο το νερό*, (ιδίως για γυναίκα) που είναι πολύ γοητευτική, πολύ όμορφη, πολύ ωραία: «γνώρισα μια κοπέλα σαν τα κρύα νερά || είναι όμορφη η γκόμενα του τάδε; -Σαν τα κρύα τα νερά»·
- *σηκώνει νερό*, **α.** λέγεται για λόγο ή πράξη που προκαλεί αρνητική εντύπωση και επισύρει σοβαρές συνέπειες: «αυτό που είπες σηκώνει νερό και δε θα 'χεις καλά ξεμπερδέματα μαζί μου». **β.** λέγεται για λόγο ή πράξη που αμφισβητείται και πρέπει να δοθούν διευκρινίσεις: «αυτό που είπες, σηκώνει νερό και πρέπει εδώ και τώρα να μου δώσεις εξηγήσεις». Από την εικόνα πολλών φαγητών που, όταν χυλώσουν, μπορεί κανείς να τα αραιώσει με νερό·
- *σηκώνει νερό η υπόθεση* ή *η υπόθεση σηκώνει νερό*, χρειάζεται περισσότερη σκέψη, περισσότερη συζήτηση, για τη λήψη μιας απόφασης: «νομίζω πως πρέπει να ξανακουβεντιάσουμε όλα τα δεδομένα, γιατί, απ' ό,τι βλέπω, σηκώνει νερό η υπόθεση»·
- *σηκώνει νερό το θέμα* ή *το θέμα σηκώνει νερό*, βλ. φρ. *σηκώνει νερό η υπόθεση*·
- *σηκώνει νερό το πράγμα* ή *το πράγμα σηκώνει νερό*, βλ. φρ. *σηκώνει νερό η υπόθεση*·
- *σκόρδο και νερό*, κάνει τον άνθρωπο γερό, όποιος είναι ολιγαρκής στο φαγητό του έχει πολύ καλή υγεία: «ποτέ δε φουσκώνει την κοιλιά του όταν τρώει, γιατί όπως του έλεγε και ο παππούς του, σκόρδο και νερό, κάνει τον άνθρωπο γερό»·
- *στάζει νερό από πάνω μου*, τρέχει πολύς ιδρώτας από το κορμί μου: «κάθε φορά που κουράζομαι πολύ, στάζει νερό από πάνω μου»·

- *στάλα με στάλα το νερό, τρυπάει το λιθάρι*, βλ. λ. [στάλα](#).
- *στεκάμενα νερά ή στεκούμενα νερά*, τα λιμνάζοντα: «η τάδε περιοχή είναι προβληματική, γιατί υπάρχουν πολλά στεκούμενα νερά || τα στεκάμενα νερά είναι πηγή ασθενειών».
- *στη θάλασσα να τον στείλεις, δε θα σου φέρει νερό*, βλ. λ. [θάλασσα](#).
- *στο κρύο το νερό*, απάντηση στην ερώτηση κάποιου πού οφείλεται ώστε στον τόπο, στην περιοχή που βρισκόμαστε, να συμβαίνουν συχνά διάφορες καταστάσεις, καλές ή κακές, που δε συμβαίνουν ή που συμβαίνουν σπάνια σε άλλους τόπους, σε άλλες περιοχές: «πού οφείλεται και δε μαλώνετε μεταξύ σας σ' αυτό το χωριό; -Στο κρύο το νερό || που οφείλεται και στο χωριό σας η κάθε οικογένεια έχει πάνω από τέσσερα παιδιά; -Στο κρύο το νερό || πού οφείλεται και με το παραμικρό μαλώνετε στο χωριό σας; -Στο κρύο το νερό». Συνών. *μήπως έχει κάτι το νερό(;)*.
- *τα θολά νερά*, κατάσταση όπου επικρατεί αβεβαιότητα, σύγχυση: «ποτέ μου δεν ενεργώ στα θολά νερά». (Λαϊκό τραγούδι: *τη μελάνη σου αμολούσες πάντα πονηρά, σαν τυφλό με περπατούσες στα θολά νερά*).
- *τα νερά του πλοίου*, η γραμμή η οποία χαράζεται στις πλευρές ενός πλοίου, στο ύψος όπου εφάπτονται με την επιφάνεια της θάλασσας, η ίσαλος γραμμή, τα ίσαλα του πλοίου.
- *τα νερά του χαρτιού*, εσωτερικές ραβδώσεις, που δύσκολα μπορεί κανείς να τις δει, να τις ξεχωρίσει: «τα νερά του χαρτιού μπορούν να τα ξεχωρίσουν μόνο πεπειραμένοι χαρτέμποροι και τυπογράφοι». Όταν σκίζεις με τα χέρια σου ένα χαρτί προς τη φορά που είναι τα νερά του, τότε σκίζεται πολύ εύκολα και ίσια, όταν όμως επιχειρήσεις να το σκίσεις με φορά κόντρα προς τα νερά του, τότε σκίζεται κάπως πιο δύσκολα και ποτέ ίσια.
- *τα φέρνω ίσα βάρκα, ίσα νερά*, βλ. λ. *βάρκα*.
- *ταράζω τα νερά*, **α.** κάνω αίσθηση, προκαλώ, προτείνω κάτι καινούργιο που ανατρέπει τη δεδομένη κατάσταση: «μόλις έριξε το τάδε προϊόν στην αγορά, τάραξε τα νερά και τώρα όλοι προσπαθούν να τον μιμηθούν || το καλό που σου θέλω μην ταράζεις τα νερά, είναι ηλικιωμένοι άνθρωποι και δεν θ' αλλάξουν τώρα συμπεριφορά». **β.** ανακινώ ζήτημα, επαναφέρω στην επικαιρότητα παλιά υπόθεση: «με την πρότασή του, τάραξε τα νερά γύρω απ' το θέμα των ναρκωτικών». Από την εικόνα της ταραγμένης θάλασσας, της φουρτούνας που φέρνει στην επιφάνεια πράγματα που ήταν στο βυθό.
- *ταράζω τα νερά (κάποιου)*, εμβάλλω ανησυχίες, υπόνοιες σε κάποιον, ιδίως ως προς την ειλικρίνεια των αισθημάτων του ατόμου που τον ενδιαφέρει ερωτικά: «κάπου κάπου ταράζω τα νερά για να με προσέχει περισσότερο, κι αυτό είναι παλιό γυναικείο κόλπο».
- *το αίμα νερό δε γίνεται*, βλ. λ. [αίμα](#).
- *το ήσυχο το νερό τρυπάει το βουνό*, με την επιμονή και την υπομονή, με τη συνεχή προσπάθεια, φτάνουμε στο ποθητό αποτέλεσμα, στην επιτυχία: «πρέπει να κοπιάσεις πολύ να φτάσεις στην επιτυχία, γιατί το ήσυχο νερό τρυπάει το βουνό». Συνών. *κι ο κουτσός με τόνα πόδι, κούτσα κούτσα πάει στην πόλη / στάλα με στάλα το νερό, τρυπάει το λιθάρι*.
- *το καλό πηγάδι, όσο νερό κι αν βγάζει δεν ξεραινεται*, βλ. λ. *πηγάδι*.
- *το κρασί σηκώνει νερό*, βλ. λ. [κρασί](#).
- *το νερό που καίει*, κάθε οينوπνευματώδες ποτό και ιδίως το ουίσκι ή τα διαφανή ποτά (βότκα, τζιν, τεκίλα), επειδή μοιάζουν με το νερό: «βάλε μου ένα από κείνο το νερό που καίει».
- *το νερό της λησμονιάς*, βλ. λ. *λησμονιά*.
- *το ξέρω νερό*, βλ. φρ. *το ξέρω νεράκι*, λ. *νεράκι*.

- το παλιό καράβι κάνει νερά, βλ. λ. [καράβι](#).
- του γλυκού νερού, άπειρος, αδέξιος, ακατάρτιστος και, κατ' επέκταση, επαγγελματίας χωρίς την πείρα του επαγγέλματος που ασκεί, ή άτομο που δεν έχει πείρα στη ζωή του, που δεν ταλαιπωρήθηκε στη ζωή του, σε αντιδιαστολή με τον θαλασινό που απόκτησε πείρα ένεκα των πολλών δυσκολιών και ταλαιπωριών που παρουσιάζει το ναυτικό επάγγελμα.
- τραβώ νερό, αντλώ: «για να ποτίζω τα λουλούδια του κήπου μου, τραβώ νερό από ένα γειτονικό πηγάδι».
- τρέχει η μύτη μου νερό, βλ. λ. [μύτη](#).
- τρέχει νερό στις φλέβες του, **α.** δε θυμώνει εύκολα, δεν είναι οξύθυμος, είναι πολύ μαλακός, πολύ πράος: «ό,τι και να τον κάνεις, δε θυμώνει, γιατί τρέχει νερό στις φλέβες του». **β.** κατ' επέκταση, είναι δειλός, φοβητσιάρης: «δε μαλώνει με κανέναν, γιατί τρέχει νερό στις φλέβες του».
- τρέχει ο ιδρώτας (μου) νερό, βλ. λ. [ιδρώτας](#).
- φάε μέλι, πιες νερό, σύρε μέλι στο καλό, βλ. λ. [μέλι](#).
- φέρνει από χίλιες βρύσες νερό, βλ. λ. [βρύση](#).
- φέρνω με τα νερά μου (κάποιον), βλ. φρ. φέρνω στα νερά μου (κάποιον).
- φέρνω στα νερά μου (κάποιον), κάνω κάποιον να συμφωνήσει μαζί μου, προσεταιρίζομαι κάποιον: «ήταν τόσο ανένδοτος, που είδα κι έπαθα να τον φέρω στα νερά μου». (Λαϊκό τραγούδι: είδα κι έπαθα κυρά μου να σε **φέρω στα νερά μου**).
- φέρνω νερό στο μύλο του, βλ. φρ. ρίχνω νερό στο μύλο του.
- χάνεται σε μια κουταλιά νερό, βλ. συνηθέστ. πνίγεται σε μια κουταλιά νερό.
- χάνεται σε μια χούφτα νερό, βλ. συνηθέστ. πνίγεται σε μια κουταλιά νερό.
- χάνω τα νερά μου, βλ. φρ. βγαίνω απ' τα νερά μου. (Λαϊκό τραγούδι: πώς μ' έμπλεξες, κυρά μου, πώς μ' έμπλεξες, κυρά, **να χάσω τα νερά μου** και ν' αράξω στη στεριά).
- χάρη στο βασιλικό πίνει η γλάστρα το νερό, βλ. λ. [χάρη](#).
- ψαρεύει σε θολά νερά ή ψαρεύει στα θολά νερά, **α.** προσπαθεί να αποκομίσει διάφορα προσωπικά οφέλη από μια κατάσταση στην οποία επικρατεί αβεβαιότητα, σύγχυση: «είναι στο στοιχείο του όταν ψαρεύει σε θολά νερά, γιατί πάντα βγαίνει κερδισμένος». **β.** ενεργεί επιπόλαια, απερίσκεπτα, επικίνδυνα με επιδιωκόμενο σκοπό το προσωπικό κέρδος: «πότε έχει και πότε δεν έχει αυτός ο άνθρωπος, γιατί κάθε τόσο ψαρεύει σε θολά νερά».
- ωσότου το νερό φτάσει στη δεξαμενή, ο βάτραχος ψοφάει, βλ. λ. [βάτραχος](#).